

[Automatisk tekstet av Autotekst med NB Whisper. Kan inneholde feil.]

[SPEAKER_02]

Hei, og velkommen til podkasten 'Brennbare bøker'.

Kjære bøker, religion og ytringsfrihet.

Denne podkasten produseres som en del av mikroemne med samme navn, og er et samarbeid mellom bachelorprogrammet i religion, kultur og samfunn ved Institutt for kultur- og språkvitenskap ved Universitetet i Stavanger, og Ytringsfrihetsbyen Stavanger, et prosjekt i regi av Sølberget bibliotek og kulturhus i forbindelse med byjubileet til Stavanger, som markerer at byen er 900 år i 2025.

Emnet vårt utforsker forholdet mellom religion og ytringsfrihet, og den ofte vanskelige balansegangen mellom dem.

Vi tar utgangspunkt i ulike religioner, kulturer, historiske tidsepoker og politiske kontekster.

Mitt navn er Henriette Hanky.

Jeg er religionsviter og jobber som førstelektor i religionsvitenskap ved Universitetet i Bergen og Universitetet i Stavanger.

Jeg snakker med Marianne Wursberg Hovdan, leder for prosjektet Ytringsfrihetsbyen Stavanger.

Hun er utdannet sosiolog og har i mange år jobbet i lcorn, det internasjonale fribynettverket som tilbyr forfattere, kunstnere og journalister som blir forfulgt i sine hjemland, å påligge en friby der de kan uttrykke seg uten frykt for sensur.

Velkommen til podkasten, Marianne.

[SPEAKER_01]

Tusen takk.

[SPEAKER_02]

Prosjektet Ytringsfrihetsbyen Stavanger, som du er leder for, er en av Sølbergets satsinger for å markere Stavangers 900-årsbyjubileum.

Så hvorfor er Stavanger en ytringsfrihetsby?

[SPEAKER_01]

Jo, jeg kan jo begynne å forklare det i tanken bak jubileet.

De har en mengde ulike arrangementer og prosjekter som overalt i byen som del av feiringen.

Og det er delt inn i tre forskjellige kategorier.

Det er opphav, samspill og omslag.

Opphav er ganske selvforklarende.

Det er Domkirken, for eksempel, som har pustet opp.

Samspill.

Interaksjon mellom folka i byen.

Det kommer bl.a.

til å være et svært måltid, langbord i Pedersgata, med mat.

Og så er det omslag.

Så vi da tenker både litt 'hva er vi nå?

’, men løfter blikket litt og ser framover og sier hva vil vi at Stavanger skal være i framtida?

Og da er det basert på at Stavanger har en lang og stolt tradisjon for å jobbe med ytringsfrihet.

Som du nevnte, jeg har jobbet i Icon.

Icon er et nettverk av det som kalles fribyer, byer som tar imot forfulgte forfattere og kunstnere.

Stavanger var den første fribyen i Norge.

Ble det allerede i 1996.

Og en av de aller første i verden.

Og nå i snart 20 år har Stavanger vært vertskap for det internasjonale sekretariatet til Icon.

Dvs.

at hele den internasjonale organisasjonen som nå består av ...

Det er 87 byer.

Det vokser hele tiden.

Og nå er det et år siden jeg har vært inne på kontoret der, så jeg har ikke hele kontroll på det.

Men hele det drives fra Stavanger, som er ganske spesielt.

Ja, det er stas.

Ja, det er kjempekult.

Jeg tror det er en godt bevart hemmelighet for deler av befolkningen.

Det begynner å bli mer og mer kjent nå.

Men det er jo en helt sinnssyk innsats Stavanger har gjort for ytringsfriheten globalt.

Det er godt over 300 personer som har blitt hjulpet av Icon siden oppstart.

Stavanger sjøl har tatt imot 14 kunstnere og forfattere siden oppstart.

I tillegg så har jo Stavanger mye annet ytringsfrihetsarbeid.

Vi har ... På Sølvberget òg så er jo Kapittelfestivalen som ikke bare liksom ...

En av Norges aller beste, hvis ikke den beste, litteraturfestivalen.

Det heter jo òg, og er, Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet.

Så har vi Skjellandsenteret, som jobber mye med debatt.

Litt inspirert av Skjelland sin ...

Metode for å bruke litteratur ... Legge samfunnskritikk inn i litteraturen.

Og så er det et av de andre jubileumsprosjektene til Sølvberget Saga, som er et skrivekurs for ungdom, der de òg lærer å bruke sin stemme og sette ord på hva de føler og mener.

Og så har vi universitetet, selvfølgelig.

Det er jo en debattarena.

Og flere - Coconomics, Wonderful World.

Så Stavanger er jo ... Jeg tenker det er mye som gjør at det er naturlig for Stavanger å være en ytringsfrihetsby.

I tillegg så er vi jo òg en veldig internasjonal by.

Vi har vel rundt 170 nasjonaliteter her.

Så det at vi ikke bare får inn inspirasjon utenfra, vi kan vise hva ... I hvert fall prøve å statuere et godt eksempel på hva et demokrati er, hvor språk med ytringsfrihet kan være viktig.

[SPEAKER_02]

Så ja, mange ulike initiativer.

Og altså det å satse på Savanger som ytringsfrihetsby er tenkt for å gjøre befolkningen også litt mer bevisst på alt det som foregår.

Og så markere at dette har vi lyst til å være også i fremtiden, en ytringsfrihetsby.

[SPEAKER_01]

Ja, i tanken bak prosjektet er jo at en skal ...

Øke interessen for og kunnskapen for ytringsfrihet blant byens befolkning.

Og det gjør vi på en hel haug forskjellige måter.

Blant annet vi arrangerer debatter og seminarer og kurs.

Vi har nettopp, som vi helt sikkert kommer tilbake til, åpna en utstilling på Saldberget.

Og til neste år skal vi bl.a.

og ha en konferanse om ytringsfrihet.

Så vi gjør det på en rekke forskjellige måter mot forskjellige målgrupper og.

[SPEAKER_02]

Vi kan snakke litt om utstillingen som heter 'Usensurert'.

Den åpnet på Sølberget i oktober 2024.

Hva kan besøkende se på utstillingen, og hva har vært målet deres?

[SPEAKER_01]

Målet var jo å finne kanskje en effektiv måte hvor vi kan lære særlig ungdom, for det var det som er målgruppen for utstillingen, om ytringsfrihet.

Og da føltes det naturlig å ta utgangspunkt nettopp i Icones arbeid, siden det er det som er spesielt for Stavanger.

Men og fordi jeg tenkte det er en veldig effektiv måte å vise både hva ytringsfrihet er på, men hva det er å ikke ha det.

Fordi vi har da samla arbeidene til en rekke forskjellige såkalte friforfattere eller kunstnere.

Alle som er plassert gjennom ICON.

Som viser både ulike møter å uttrykke seg på.

Det er kunstnere, det er musikere, det er fotografer, det er poeter, det er journalister og sånt ... Fra masse forskjellige land, med forskjellig bakgrunn, forskjellig alder, forskjellig kjønnsuttrykk.

Og som og tar opp forskjellige tema.

Og så har vi kobla det sammen med ytringsfrihetssituasjonen i hjemlandene deres.

Og så har vi og ...

Jeg ser det litt i sammenheng med situasjonen tidligere i Norge.

Det at ytringsfrihet er aldri noe som er konstant.

Det utvikler seg.

Det er viktig å glemme at vi ikke har hatt absolutt ytringsfrihet i Norge heller.

Alltid.

Så vi har eksempler på bøker som har vært forbudt i Norge.

Så har vi og inkludert tips og triks til unge om hvordan de kan bruke sin egen stemme.

Og så har vi og en samling av bøker som kommer til å vokse.

Bøker fra forfulgte forfattere og bøker om ytringsfrihet.

Og siden dette står på Sølvberget, som er et bibliotek, så er det en del av utstillingen som du kan låne med deg hjem.

Og vi tenker jo òg at da denne utstillingen skal ... Den kan endres.

Han kan vokse.

Han skal stå der lenge.

Tentativt fem år.

Og at det òg skal fungere like mye som et ressurscenter om ytringsfrihet som en utstilling.

Og så får vi til neste vår.

Sannsynligvis rundt mars vil det være klart.

Vi skal begynne å teste det nå veldig snart.

Et undervisningsopplegg for skoleklasser, så vi kan invitere de inn.

De kan gå rundt i utstillingen og så kan vi ha et undervisningsopplegg for dem etterpå om ytringsfrihet.

Men når det er sagt, så funker utstillingen for alle, vil jeg tro.

Jeg kjenner voksne og pensjonister som har vært der og fått utbytte av det.

Og den er åpen nå, hele tiden, i bibliotekets åpningstider og er gratis.

Så ja.

[SPEAKER_02]

Så det er ikke undervisningsopplegg ennå, men ungdommer har sikkert vært på besøk. Har du fått noen tilbakemeldinger eller inntrykk av hvordan det tas imot?

[SPEAKER_01]

Jeg har fått noen tilbakemeldinger.

Jeg fikk av én som videregående-elev som da jeg snakket med ham, og han fikk vite at hovedmålgruppen for dette ville være ungdom, så sa han at det var bra fordi at jeg likte han.

Så det var sånn, der har du greid.

Ja.

Så ... Og vi håper òg å få han anmeldt, ikke nødvendigvis av kunstkritikere, for det er jo ikke den type utstilling, men det hadde jo vært morsomt.

Ungdommen er målgruppen deres med utstillingen.

[SPEAKER_02]

I 2021 kom Ungdommens ytringsfrihetsråds rapport for norsk penn og fritt ord.

Den skisserte ulike utfordringer som ungdommer føler at hindrer dem fra å delta i offentlige debatter, som f.eks.

frykten for å bli utsatt for kjipe kommentarer.

At ytringer tas ut av kontekst, eller å bli fremstilt som en representant for en gruppe.

Er den rapporten noe som har gitt grunnlag for hvorfor dere ønsket å adressere ungdom?

Har dere i prosjektet vært bekymret for ungdommens ytringsfrihet i Norge?

[SPEAKER_01]

Den ligger definitivt til grunn for arbeidet.

Akkurat det som de fant der, gikk også igjen i Ytringsfrihetskommisjonens rapport, som kom for et par år siden, da de peker på flere grupper av det norske samfunnet som ...

Ikke deltar i den offentlige debatten like mye som en kanskje skulle ønsket.
Det er jo offentlig ansatte, det er folk med funksjonsnedsettelse, men det er òg ungdom.
Helt sikkert flere som jeg ikke kommer på nå.
Men jeg tenker jo det at ...
Det er viktig å ta det som i hvert fall ble opplevd som kanskje en begrensa ytringsfrihet eller et tungt ytringsklima for ungdom, alvorlig.
Nå hørte jeg forrige uke på en konferanse for lektorer som var veldig interessant, der de refererte til Opinions ungdomsundersøkelse for i år.
Der de sier at ni av ti av de unge er på sosiale medier.
De sitter der i snitt seks og en halv time til dagen.
De pålogger.
Bare 37 % bruker redakterstyrte medier til som opplysning på hva som skjer på nyheter.
Som òg er en veldig synkende trend.
Det er noe som er problematisk.
Flere og flere, også av de unge, er opptatt av ytringsfrihet, som er et tegn på at det er ganske mange som føler de ikke kan si det de mener, eller er redd for å si ting som er feil.
Dette med at de hele tiden er på sosiale medier, gjør jo at
Hvis de sier noe, og det blir filma, så kan du klippe av det og ta en liten bit av det.
Det er så mye nye typer utfordringer som kanskje unge kjenner på, da, som folk på min alder heldigvis slapp da vi vokste opp.
Vi kunne dritas ut uten at ... Noen filmte det, eller det ble lagret.
Og det er jo noe som gikk igjen på denne konferansen òg, at du så at både unge ... Eller elever rapporterte at de hadde latt være å si noe de mente, for de var usikre på hvordan det ville bli tatt imot.
Interessant å høre òg at 50 % av lektorer hadde òg unngått å snakke om noe i klasesituasjonen fordi de var redde for å bli misforstått.
Og da tenker jeg at da er det ...
Noe som må tas tak i. Noe av det viktigste kan muligens være å liksom gjeninnføre det der at det er helt greit å være uenig.
Å være uenig eller krangle om ting er ikke farlig.
Det er en positiv ting.
Vi må jo diskutere for at samfunnet skal gå fram igjen og vi skal finne løsninger på ting.
Hvis alle hadde vært enige hele tiden, hadde det vært utrolig kjedelig.

[SPEAKER_02]

Fins jo også begrepet uenighetsfellesskapet, som vi liker godt.

[SPEAKER_01]

Så nei.

Jeg tror det er veldig viktig at en tør å si hva en mener.

Og at en gjør det på en skikkelig måte.

Debatterer.

Folk skal ikke være redde for å bli kansellert eller hengt ut.

Da jeg vokste opp, snakket vi mye om at en skulle skille sak og person.

Det tror jeg kanskje vi var flinkere til før.

Du kan lett være venn med noen som du var uenig med ganske mye om.
Jeg vet ikke om det er helt like lett i dag.

[SPEAKER_02]

Ja.

Dobbeltheten med sosiale medier og digitalisering påpekes i
Ytringsfrihetskommisjonens rapport.

Ungdommer kan jo slippe til i debatten.

Det blir lettere å legge ut noe på sosiale medier enn å skrive leserinnlegg.

Men samtidig kommer hele den kulturen, den ytringskulturen som føles ...

Som føles skummelt, da, for de ungdommene som skildrer de ... Ja, det er jo todelt,
dette her.

[SPEAKER_01]

Sosiale medier har jo ... Det er jo ikke bare negativt.

Det har jo ført ... Kanskje det som har ført til den største demokratiutviklingen i Norge de
siste årene.

At alle kan si hva du mener.

Så spørres det jo hvem som blir hørt, men det er jo ikke en rett en har på samme måte til å
ytre seg.

Men jeg tror òg at det sosiale medier kanskje har bidratt til som er negativt, er at ... I og
med at du har algoritmer som premierer f.eks.

voldsomme følelser, så oppleves ting sånn kanskje mer polarisert enn det det egentlig
er.

At de der kanskje 95 % som er midt imellom, eller av og til mener litt både og, de
forsvinner.

[SPEAKER_02]

De skyldes ikke inni feeden.

[SPEAKER_01]

Nei.

Og det er viktig at Norge er ikke USA.

Vi har ikke et sånt polarisert samfunn.

Men hvis det oppleves som at vi er det, så kan det være at folk holder tilbake sine
meninger fordi de er redde for hva som kommer til å skje.

Og jeg har hørt flere som har sagt voksne folk med høye, gode stillinger og lang erfaring
med debatt og sånn.

Til og med de av og til sier at når de legger ut noe eller skriver noe, så forventer de å få en
bølge, en sånn skittstorm, liksom.

Men det er ikke alltid det skjer.

Men bare det at en sitter og venter på at dette skal være en naturlig reaksjon på ting, sier
jo òg noe om ...

[SPEAKER_02]

Du sier at dere i utstillingen gir litt tips til ungdom hvordan å ytre seg.

Hvordan møter dere slike bekymringer som angsten for å bli kansellert, eller angsten for en skittstorm?

Er det noe som dere tar opp i utstillingen?

[SPEAKER_01]

Ikke direkte i utstillingen, men det kommer i undervisningsopplegget.

Og det kan jeg jo nevne.

Det blir lagd i samarbeid med Wergelandsenteret, som er superflinke på dette.

De har bl.a.

lagd undervisningsopplegget som er på Utøya og i Nobels Fredssenter.

Så der går det litt på dialog.

Så jeg er sikker på at det blir veldig bra.

Det blir spennende å følge med på.

Ja, det syns jeg òg.

[SPEAKER_02]

Et annet tema som henger sammen med ytringsfriheten, og som dere har tatt opp i prosjektet, er demonstrasjoner.

Denne høsten 2024 inviterte dere til et kurs om hvorfor og hvordan demonstrere.

Hva kom frem på det kurset?

[SPEAKER_01]

Tanken var jo det at ... Med f.eks.

i denne utstillingen så har vi jo tips om hvordan du skal skrive kronikker, hvordan du skal påvirke politisk og sånn.

Og demonstrasjoner er jo òg en måte å ytre seg på.

Så tanken bak det var at hvis en gir folk informasjon om hva det er, hvordan en skal gjøre det, hva du har lov til, hva du ikke har lov til, hva som er effektivt, hva som funker ...

Så kan vi gjøre i hovedsak ungdommene åpne for alle.

Det kommer òg pensjonister på dette kurset.

Bedre i stand til å ha en effektiv demonstrasjon.

Og det var veldig kjekt, for vi hadde folk fra kommunen, vi hadde folk fra politiet, vi hadde akademikere, vi hadde tidligere aktivister og politikere.

Vi hadde òg ei som er ekspert på sosiale medier.

Vi tenkte at hvis de som sitter i salen som brenner for Norge, finner ut at kanskje demonstrasjonen ikke vil være den mest effektive måten å få fram budskapet sitt på, så kunne vi òg tilby en alternativ måte, da.

Som de kanskje ville benytte.

Men jeg syns det var ganske interessant det som kom fram på kurset, eller blant foredragsholderne.

Det er jo noe jeg ikke har tenkt på.

At det skjer jo ting med demonstrasjoner i verden.

Tidligere så var det kanskje noe som holdt seg innenfor landegrensene.

Mens nå ser en mer og mer at det blir internasjonale demonstrasjonsbevegelser.

Til og med slagord som sprer seg.

Vi bruker f.eks.

engelske slagord her i Norge.

Og for eksempel ... Naturlig å tenke på Black Life Meters-bevegelsen.

Men òg Den arabiske rår.

Det var jo en demonstrasjonsbevegelse som spredte seg over store deler av Midtøsten.

Og så er det jo òg det at demonstrasjoner i utlandet og i Norge er ofte veldig forskjellige.

I Norge så har vi en tradisjon for at de stort sett er ikke-voldelige.

Jeg har jo sjøl tatt med barn i demonstrasjoner.

Og i en del land så ville jo det vært veldig merkelig å gjøre.

Og i Norge så går det stort sett fint for seg.

Så vold og hæverk skjer veldig sjeldent i Norge.

Det var en ting som sier veldig mye om hvor sivilisert vårt samfunn egentlig er, når både kommunen og politiet var veldig positive til å stille opp på en sånn kurs og fortelle om hvordan de jobbet og forholdt seg til demonstrasjoner.

Så veldig positivt.

[SPEAKER_02]

At de oppmuntres til å bruke demonstrasjonsrettene, bruke sin stemme.

[SPEAKER_01]

Politiet skal jo f.eks.

i all hovedoppdrag er å passe på at folk er trygge.

Men hun sa òg at det er jo ikke des jobb.

Jobb er jo òg til å legge til rette for at folk får ytre seg.

Når de begynner å komme med ting som ikke er beskytta av ytringsfrihetsbestemmelser, så er det at de må gripe inn.

[SPEAKER_02]

Du nevner disse transnasjonale demonstrasjonsbevegelser.

Det har vi også sett i den siste tiden i Stavanger og i andre norske byer at mange demonstrasjoner handler nettopp ikke om lokale anliggender, demonstrasjon mot at ...

Mange demonstrasjoner kaster lys på urett som skjer andre steder i verden, f.eks. i Iran.

Og med alle disse initiativene som du nevner med Icorn, som jo handler om folk som blir forfulgt i sine hjemland, og så blir vi jo minnet om at det står veldig bra til med ytringsfriheten i Norge, men det ser annerledes ut i autoritære regimer verden rundt.

Så jeg er nysgjerrig på hvordan du opplever at ...

Ditt daglige arbeid med ytringsfrihetsbyen Stavanger preges av politiske utviklinger i verden rundt, altså ikke bare her lokalt.

[SPEAKER_01]

Det vil jo være hovedsakelig indirekte påvirkninger.

Men ...

Det grunnleggende og det viktigste å begynne med, er jo det at den utviklingen som har sittet i verden de siste årene, er veldig alvorlig.

Det var på 90-tallet voldsom optimisme.

Verden gikk helt i riktig retning.

Flere og flere land ble demokratier.

Det var oppslutning rundt menneskerettighetene.

Og så har det snudd.

Vi er nå tilbake på et nivå, hvis vi måler demokrati og ytringsfrihet, på 1985-1986-nivå, som er altså før Berlinmuren falt.

Det er kun 8 % av verdens befolkning som nå bor i liberale demokratier, og det synker stadig.

Sånn at akkurat det i seg sjøl gjør arbeidet med ytringsfrihetsbegrensninger veldig meningsfullt.

For jeg tenker det er så enormt viktig at vi ...

Er bevisst både på hva vi har, men hvordan vi kan ... At vi ikke skal miste det.

Verne om det.

Og selv om Norge troner øverst på alle ... Eller ikke alltid, men i hvert fall i topp 1, 2, 3 av alle sånne pressefrihets-, demokrati-målinger de siste årene, så er ...

Ikke si at vi bare skal si 'OK, men da har vi det good'.

Nå er vi ferdige med jobben, slutter med det.

For både ytringsfrihet og demokrati er noe en hele tiden må jobbe med.

Hvis du ikke bruker ytringsfriheten din, så kan du miste den.

Og jeg tenker det å være verdens i gåseøyne, beste land, kommer òg med ansvar.

Vi må passe på at vi har skikkelig ytringsfrihet for alle i vårt land.

Hvis vi for eksempel overser ...

Sier det er ungdom eller offentlig ansatte og sier at de ikke bryr seg så mye om hvordan det står til med ytringsfriheten deres, hvordan kan vi da forvente at et annet land som òg bryter mennesker, at vi skal kunne gå til de og si 'hallo, kanskje dere skulle se litt på denne situasjonen'?

For da vil de komme rett tilbake til oss og si 'men ja, men dere, da? '.

Er en sånn helt grunnleggende påvirkning som hele tiden ... Som ligger bak det, som er en påminnelse om at dette er kanskje et arbeid som blir mer og mer viktig.

Når det kommer på andre ting, så er det jo det når demokrati og ytringsfrihet går ned i andre land, hvis de vil skrenke inn på rettigheter, så er jo òg det noe som potensielt kan påvirke Norge på lang sikt.

Fordi vi er medlemmer av internasjonale organisasjoner som FN og Europarådet.

Og hvis det dog blir kommet nye standarder, f.eks.

ytringsfrihet, så vil det kunne påvirke oss.

Og det er jo sånne ting som vi så for ikke så lenge siden.

Så var det jo en debatt rundt blasfemiparagrafen i Norge.

Der det faktisk ble innført lovendringer i Danmark.

Så vi er et land som ligner veldig på oss.

Og det å være bevisst på og følge med på hva som skjer der, og debattere rundt hva vil konsekvensene av en sånn lovgivning i Norge føre til, er kjempeviktig.

[SPEAKER_02]

Jeg har lest i Ytringsfrihetskommisjonens rapport at de bar representanter for religiøse organisasjoner og minoriteter om å gi innspill.

Det handlet også om blasfemiparagrafen.

Da var tilbakemeldingen at ingen ønsket at det skal gjeninnføres.

[SPEAKER_01]

Det som skjedde i Danmark, syntes jeg var veldig interessant.

For da ble det jo gjeninnført å gjelde for visse typer religiøse ...
Kirker og organisasjoner som var innenfor ... Godkjent av den danske stat.
Og noen av des symboler eller bøker.
Jeg husker ikke akkurat formuleringen på det.
Men det førte jo til at Rasmus Palladan, som har føyet rundt og brent koraner, ham
danna en teatergruppe.
Som het ... Og dette er sannsynligvis feil, men et eller annet som ... This is an official
message from the Danish prime minister.
Og så brant han koraner som etater, eller som kunst.
Og da er neste steget ... Skal du forby kunst, da?
Eller sensurere, eller begrense kunstuttrykk?
Og det er det som var veldig mye i debatten for allting i Norge.
Hvis du begynner å skrenke inn på dette, så er det en voldsom slippery slope som vi
kanskje ikke skal bie oss ut på.

[SPEAKER_02]

Ja, så det er debatter som må foregå fortløpende.
Det er ikke sånn at ytringsfrihet er et prosjekt som man kan avslutte.
Det er noe som det må arbeides med fortløpende.

[SPEAKER_01]

Det er en annen ting som ... Hvis du tenker internasjonalt som påvirkning i Norge ... Det
er ganske viktig å være oppmerksom på.
Det er hvordan redselen for terror og forbrytelser og den type ting og ny teknologi åpner
opp for ny type overvåking.
Og her har vi sett at dette er blitt innført i veldig mange land.
Vi har jo skrekkeeksemplet Kina, som driver og overvåker befolkningen sin med å
premiere dem med et prikkssystem på hvordan de oppfører seg.
Men her i Norge ble det i oktober i fjor innført en ny overvåkningslov som gir
Etterretningstjenesten lov til å samle inn veldig mye informasjon om alle oss, alt vi gjør
på Internett.
Det er blitt sett på som såpass alvorlig og potensielt skadelig, særlig for journalister.
De må jo forholde seg til kildevern.
Her har Tinius-stiftelsen saksøkt staten for å se om dette er et potensielt brudd på
menneskerettighetsloven.
Det er veldig viktig i et ytringsfrihetsspektiv å være oppmerksom på at dette er ikke
bare noe som skjer i utlandet, dette er òg noe som skjer og kan skje i Norge.

[SPEAKER_02]

Å være litt obs på hvordan følelser som frykt kan brukes til å rettferdiggjøre.
Det er noe som sosiologer de siste ti årene har påpekt, at det er en utbredt frykt eller
nervøsitet, spesielt etter 2001, som også kultiveres og kan føre til med overvåkning,
stengte grenser osv.

[SPEAKER_01]

Det er selvfølgelig viktig å holde dette rasjonelt og ikke overdramatisere.
Men jeg kom nettopp over et ganske interessant eksempel fra USA.

Der det i noen av de statene der de har forbudt abort, nå har mulighet til å samle inn alt mulig slags data som folk har lagt igjen.

Ikke bare som meldinger og sosiale medier, men òg i apper.

F.eks.

apper som logger om du har menssen eller ikke.

Og òg puls fra treningsklokker.

Og sette dette sammen og bruke det som bevis i rettssaker mot jenter som de mistenker for å ha tatt abort.

Ja, det er høyt problematisk ... Det er bare restene.

Så sånne ting tror jeg òg det er, liksom.

Igjen, det er et skrekkeksempel fra USA.

Men igjen, USA er jo et land som ikke er så forskjellig fra ... På noen områder så er det det, men det er ikke det mest ulike landet i verden.

Så dette med overvåking og lagring og informasjon ...

Det er kjempeviktig å holde et øye med.

[SPEAKER_02]

USA er jo ulikt Norge når det gjelder det politiske systemet, partisystemet osv.

Men kulturelt.

Vi snakket om sosiale medier, og det er jo nettopp et globalt nettverk som alle får med seg direkte.

Så det vil være påvirkning, og det gjelder å følge med.

Ikke overdrive og ikke retorisk eskalere, men følge med.

[SPEAKER_01]

Og hva er informasjonen vi vil gi fra oss til store giganter, der det er tydelig at vi ofte er produktet, ikke konsumentene, egentlig.

[SPEAKER_02]

Kan du avslutningsvis gi oss litt innblikk i hva dere har planlagt videre?

Du nevnte dette med undervisningsopplegg, som høres veldig spennende ut.

Hva kommer ellers til å skje nå i forbindelse med byjubileet?

[SPEAKER_01]

Vi skal fortsette med debatter og seminar og kursing.

Vi skal òg ha en arrangementsserie sammen med universitetet i Stavanger og kirka, som blir lansert veldig snart.

Det blir litt større arrangementer enn det vi har kjørt til nå.

Jeg kan jo røpe at fra vår side på Sølvberget så har vi booka inn Deah Khan.

Det kommer snakk om verdien av dialog.

Hun har jo vært veldig flink til å bruke det i sine dokumentarfilmer, bl.a.

i forhold til folk som er langt, langt ute på høyresida i USA.

Så ser vi òg på muligheten.

Her er det litt avhengig av hvilken funding som kommer inn.

Men vi har veldig lyst til å sette i gang med et demokratikurs for ungdom som går over flere samlinger.

Der vi viser dem som en utvidet del både av utstillingen og demonstrasjonskurset hvordan du kan påvirke, hvordan du kan bruke stemmen din og bli hørt. Så skal vi ha et seminar om ytringsfrihet blant offentlig ansatte. Men sist, men ikke minst, denne konferansen blir 16.17. på Universitetet i Stavanger. Den heter Demo - en konferanse om ytringsfrihet og demokratisk motstandskraft.

[SPEAKER_02]

Innen september 2025.

[SPEAKER_01]

Den første dagen blir for videregående-skoleelever, hovedsakelig 3.-klasse, og lektorstudentene.

Her tenker vi at hvis vi når de framtidige lærerne, så kan vi potensielt nå alle elevene deres òg.

Og dag to er da åpen for alle andre interessente.

Men innholdet er litt mer tilpasset et yrkesaktivt publikum.

Så jeg tror det blir veldig kjekt.

Jeg holder på med booking akkurat nå.

Så det er utrolig mye spennende folk og temaer å velge mellom.

Fantastisk.

[SPEAKER_02]

Så det er jo en hel del som jeg tenker våre lyttere som er studenter i Stavanger, eller som bor i Stavanger, kan være med på.

Og det håper jeg at de gjør.

Vi har kommet til slutten av podkasten.

Tusen takk, Marianne.

Det var en veldig spennende samtale som førte oss fra Stavanger, rundt verden og globale utfordringer når det gjelder digitalisering og ytringsfrihet, og tilbake til Sølberget.

[SPEAKER_01]

Tusen takk for at jeg ble invitert.

[SPEAKER_02]

Tusen takk for samtalen.

Dere hørte på podkasten 'Brennbare bøker.

Religion og ytringsfrihet'.

Et fellesprosjekt av bachelorprogrammet i religion, kultur og samfunn ved Universitetet i Stavanger og ytringsfrihetsbyen Stavanger ved Sølberget bibliotek og kulturhus.

Tusen takk for at dere lyttet.